

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักศึกษาโปรแกรมวิชา การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ ผู้วิจัยได้สรุปผลตามลำดับต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่ มีความต้องการพิเศษกับความสามารถทางเชาวน์ปัญญาทั้ง 5 ด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบผลการ ใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่มีผลต่อการเรียนรู้ของ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้ง 5 ด้าน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร คือ ครูและนักเรียนโรงเรียนนาจนประชาสรรพ จำนวน 1,393 คน จำแนก เป็นผู้บริหาร 1 คน ครู 42 คน นักเรียน 1,350 คน และนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ จำนวน 41 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและนักเรียนโรงเรียนนาจนประชาสรรพ และนักศึกษาโปรแกรม วิชาการศึกษาพิเศษ จำนวน 123 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique)

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่มีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษของนักเรียนโรงเรียนนาถุนประชาสรรค์ พบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านคะแนนเฉลี่ยหลังการดำเนินการสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1 ด้านความสามารถในการรู้จัก เข้าใจความหมายและเหตุผลทางด้านภาษาในระดับง่าย พบว่า ผลการเรียนรู้หลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและรายบุคคล

2.2 ด้านความสามารถในด้านความจำจากการมองเห็นและการได้ยิน พบว่า ผลการเรียนรู้หลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและรายบุคคล

2.3 ด้านความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบและการเกี่ยวโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และการเข้าใจความหมายที่เป็นตัวเลข สัญลักษณ์ หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม พบว่า ผลการเรียนรู้หลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและรายบุคคล

2.4 ด้านความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหว หยิบจับ ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจจากการมองเห็น และแสดงออกในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการกระทำอย่างรวดเร็วเหมาะสม พบว่า ผลการเรียนรู้หลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและรายบุคคล

2.5 ด้านความสามารถในการเรียนรู้ สังเกตจากสิ่งแวดล้อม และการแก้ปัญหาโดยใช้ประสบการณ์ พบว่า ผลการเรียนรู้หลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและรายบุคคล

อภิปรายผล

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนนาถุนประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยที่สมควรนำมาอภิปรายดังนี้

จากการวิจัย พบว่า การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนนาถุนประชาสรรค์ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีความ

เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การวิเคราะห์สภาพเด็ก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การคัดกรองเด็ก และการวิเคราะห์ทฤษฎี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่ได้เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งความตั้งใจของครูที่จะมุ่งส่งเสริมในการพัฒนานักเรียนและนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ มีความชำนาญเฉพาะทางในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง นอกจากนี้ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากผู้ปกครองและโรงเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กับ Gagne' (1985) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากภาวะภายนอกสิ่งเร้า (A Stimulus Situation) และภาวะภายในจากเนื้อหาของความจำ (The Contents of Memory) จะส่งผลให้ผู้เรียนมีการกระทำ (Performance) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดสมรรถภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Kaufman (1979) พบว่าเด็กพัฒนาการช้าต้องมีการประเมินพัฒนาการเพื่อให้รู้ความสามารถพื้นฐานในการนำมากำหนดแผนการสอน โดยเรียงลำดับขั้นตอนพัฒนาการทางภาษาและวิเคราะห์งานจากง่ายไปยาก นอกจากนั้นแล้วยังพบว่า การประเมินความสามารถพื้นฐานของภาษาจะทำให้ครูสามารถวางแผนการเรียนรู้ของเด็กและทำให้ครูวิเคราะห์การเสริมแรงที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Lerner (1971) พบว่าการประเมินความสามารถพื้นฐานเป็นขั้นแรกของการวางแผนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาของเด็ก การจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ซึ่งทำให้ครูสามารถคาดหวังเหตุการณ์ที่ตามมาภายหลังการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ De- Cecco (1974) พบว่าเด็กแต่ละคนมีประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมของตนเอง ครูสามารถเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ โดยครูมีหน้าที่ตรวจสอบการเรียนรู้ของเด็ก

จากการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้แผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่มีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ของนักเรียนโรงเรียนนาถนุประชาสรรค์ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังการดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการ ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายบุคคลทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการรู้จัก เข้าใจความหมายและเหตุผลทางด้านภาษาในระดับง่าย ด้านความสามารถในด้านความจำจากการมองเห็นและการได้ยิน ด้านความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบและการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และการเข้าใจความหมายที่เป็นตัวเลข สัญลักษณ์ หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม ด้านความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหว หยิบจับ ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจจากการมองเห็น และแสดงออกในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการกระทำอย่างรวดเร็วเหมาะสม ด้านความสามารถในการเรียนรู้ สืบเสาะจากสิ่งแวดล้อม และการแก้ปัญหาโดยใช้ประสบการณ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้รับการพัฒนาเฉพาะบุคคลที่มีความสอดคล้อง

กับสภาพปัญหาหรือความบกพร่องของนักเรียนโดยตรง ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้จัดสื่อประกอบการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียนรู้ จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้หลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการทุกคน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารี ธีระจิตร (2541) ที่กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจ เปิดโอกาสให้เด็กประสบความสำเร็จ ช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ส่งเสริมทักษะ และเจตคติที่ดี ดังนั้นผู้สอนจึงไม่ควรละเลยที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนและเนื้อหาของบทเรียน โดยต้องจัดให้มีจุดมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ Skinner (1974) ที่ระบุทฤษฎีการเสริมแรงแก่นักเรียนโดยมีความเชื่อว่าเป็นการช่วยครูได้อย่างมาก โดยแบ่งบทเรียนออกเป็นส่วนย่อยเป็นขั้นจากง่ายไปยาก ผู้เรียนต้องได้คำตอบทุกรอบตามลำดับ สื่อที่เหมาะสมที่ใช้ในการสอนด้านพุทธิพิสัย คือ ภาพ บัตรคำ บัตรปัญหา สื่อการสอนที่ตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนมีการฝึกซ้ำ ๆ ทำซ้ำ ๆ ให้โอกาสในการคิด เช่น การเลือกของสองอย่าง การได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัส ทบทวนเป็นระยะ จัดหมวดหมู่การเรียนรู้ให้ต่อเนื่อง วิธีการสอนของครู คือการปรับพฤติกรรมเพื่อให้เด็กมีความสำเร็จในขั้นตอนย่อยจะทำให้เกิดการจูงใจ และควบคุมพฤติกรรมได้โดยการเสริมแรงทางบวก นอกจากนั้นผู้สอนต้องใช้การสังเกตและจดบันทึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ไม่สามารถหาได้ด้วยวิธีอื่นๆ นอกจากการมีปฏิสัมพันธ์อยู่เป็นประจำทุกวันเป็นระยะเวลาานาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรงของฮัลล์ (Clark L. Hull, 1943) โดยทฤษฎีนี้มีหลักการว่าการเรียนรู้เกิดจากการเสริมแรงการเสริมแรงเป็นการให้รางวัลเพื่อให้เกิดการแสดงขึ้น หรือลดความต้องการลงทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ขึ้น การนำไปใช้ในการสอน คือ กำเนินถึงความต้องการของผู้เรียนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สร้างเสริมทุกขั้นตอนของบทเรียน จัดการเรียนการสอนจากง่ายไปยาก จัดคาบเรียนให้พอเหมาะแก่วัยของผู้เรียน เปลี่ยนกิจกรรมการสอนเมื่อพบว่าผู้เรียนเหนื่อยล้า หรือวังนอน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ ดี เซคโก (De Cecco, 1974) ได้เสนอขั้นตอนการสอนทักษะ ไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ วิเคราะห์ทักษะที่จะสอน ประเมินความสามารถเบื้องต้นของผู้เรียน จัดขั้นตอนการฝึกให้เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปยาก สาธิตและอธิบาย แนะนำ จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

1. การสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำเป็นต้องมีการจัดบันทึกประจำวันของเด็กแต่ละคน เพื่อจะได้วางแผนการเรียนตามความจำเป็นของบุคคลและเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงว่าเด็กมีความก้าวหน้าในการเรียนมากน้อยเพียงใด

2. เวลาในการเรียนแต่ละทักษะควรกำหนดตามเวลา ซึ่งการเรียนตามแผนการสอนแต่ละครั้งควรใช้เวลาที่เหมาะสมสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาควรเรียนในเวลา 10-15 นาที เนื่องจากเด็กเหล่านี้มีช่วงความสนใจสั้น ทั้งนี้ ควรสังเกตความพร้อมของเด็กขณะที่เรียนในกิจกรรมต่าง ๆ

3. สถานที่ ควรจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น และทักษะที่จะเรียนแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ การเรียนต้องสอดคล้องกับกิจกรรมและอุปกรณ์ของท้องถิ่นด้วย

4. การสอนกิจกรรมใด ๆ ให้กับเด็กพัฒนาการช้า นับเป็นเรื่องยากอย่างมาก เนื่องจากเด็กเหล่านี้ขาดความสามารถในการใช้ภาษา ความเข้าใจภาษา การใช้กล้ามเนื้อเล็ก และมีความสนใจช่วงสั้น ๆ เพราะฉะนั้นจึงต้องอาศัยปัจจัยความพร้อมในการฝึกหลายด้าน ควรเลือกทักษะที่จะสอนให้เหมาะสม ผู้สอนและเด็กจะต้องมีความพร้อม วิธีการสอน สถานที่ เวลา จะมีส่วนช่วยให้การสอนบรรลุเป้าหมาย

5. เด็กพัฒนาการช้าแต่ละคน มีความสามารถที่แตกต่างกันมาก ดังนั้นก่อนที่ครูจะสอนกิจกรรมใด ๆ ให้เด็กเหล่านี้จำเป็นต้องวัดความสามารถ พื้นฐาน เพื่อเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมที่จะสอน ถ้าเลือกกิจกรรมที่ยากเกินความสามารถของเด็กจะทำให้เด็กไม่มีความพร้อม เด็กอาจจะขาดความสนใจ และไม่มีแรงจูงใจต่อกิจกรรมนั้น ๆ

6. วิธีการสอนเด็กพัฒนาการช้า เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในการสอนเด็กพัฒนาการช้าควรใช้วิธีสอนอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มด้วยการสาธิต หรือการทำตัวอย่าง (Modelling) เด็กจะปฏิบัติตามทำทางนั้น ๆ และรับรู้ได้ด้วยการเห็นและการฟัง การสอนโดยการจับมือทำ หรือการแนะนำด้วยท่าทาง (Physical Guidance Or Gestural Prompting) เป็นการสอนที่ผู้สอนจับมือหรือช่วยะส่วนหนึ่งส่วนใดของเด็กให้ทำตามเด็กจะรับรู้ได้ด้วยการสัมผัส การมองเห็น การฟังจากการได้ยิน การสอนด้วยคำพูด การออกคำสั่งด้วยคำพูด (Verbal Direction) การใช้คำพูดหรือ การสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม เด็กจะรับรู้ได้ด้วยการฟัง

ครูผู้สอนควรใช้ทั้งการสาธิต การจับมือทำ การออกคำสั่งควบคู่กัน และลดการช่วยเหลือลงทีละน้อยและต้องแน่ใจว่า เด็กสามารถทำแต่ละขั้นตอนได้ดีแล้ว จึงลดการช่วยเหลือจากจับมือให้ทำมาเป็นสัมผัส และชี้แนะด้วยคำพูดจนกระทั่งเด็กทำได้เอง

7. วิธีการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรใช้วิธีสร้างแผนการสอนและใช้วิธีการสอน โดยการวิเคราะห์งานเป็นการแบ่งทักษะใหญ่ออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ โดยมีเกณฑ์สำหรับวัดความสำเร็จในแต่ละขั้นตอน

8. แรงเสริมเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนกิจกรรมต่าง ๆ โดยแรงเสริมอาจอยู่ในรูปของรางวัล ขนม คำชมเชย หรือกิจกรรมที่เด็กพึงพอใจ เป็นการใช้หลักการเรียนรู้ในด้านการปรับพฤติกรรมให้เปลี่ยนไปในทางที่ต้องการอันเป็นผลมาจากความพอใจที่ได้รับตามมา จึงจะทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดซ้ำอีก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อส่งเสริมพัฒนาในทุกด้าน เช่น พัฒนาการด้านสังคม การช่วยเหลือตนเอง การเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเล็ก ภาษาและ พัฒนาการด้านความเข้าใจ ภาษา

2. ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบการเรียนทักษะต่าง ๆ ด้วยเทคนิคการสอนอื่น ๆ เพื่อหาวิธีการที่ดีและเหมาะสมในการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กพัฒนาการช้า เช่น พัฒนาการด้าน ภาษา การช่วยเหลือตนเอง การสื่อความหมาย การเคลื่อนไหวและสติปัญญา